

Käyttöohjeet *Maamme kirjan* digitaaliseen editioon

Digitaalinen editio pohjautuu Zacharias Topeliuksen *Maamme kirjan* vuoden 1878 laitokseen, jota on täydennetty kommentaariviitteillä. Lisäksi editioon sisältyvät *Maamme kirjan* vuosien 1878, 1915 ja 1944 laitokset, joihin on merkitty kolmen laitoksen väliset muutokset, sekä ruotsinkielinen alkuteos *Boken om Vårt Landin* (1875) teksti. Kaikkia mainittuja laitoksia voi tarkastella editiossa myös digitaalisina kuvina. Edition toimitusperiaatteet sisältyvät edition artikkelimuotoiseen johdanto-osuuteen.

Digitaalisessa editiossa suositellaan käytettäväksi koko näytön näkymää (esimerkiksi F11), jotta teksteille jäisi mahdollisimman paljon tilaa.

Käyttöohjeiden sisältö

1. Navigointi
 - 1.1. Etusivun päävalikko
 - 1.2. Edition sisällysluettelo
 - 1.3. Siirtyminen luvusta toiseen
2. Sarakkeet
3. Näkymävaihtoehdot
4. Kommentit
5. Tekstiin tehdyt muutokset
6. *Maamme kirjan* versiot
 - 6.1. Versioiden lisääminen lukutekstin rinnalle
 - 6.2. Kolmen *Maamme kirjan* laitoksen vertaileminen
 - 6.3. Muutosnäkymät: KAIKKI MUUTOKSET ja VAIN ASIAMUUTOKSET
 - 6.4. Muutokset perustekstissä
 - 6.5. Tyylilliset muutokset *Maamme kirjan* versioissa
 - 6.6. Asiamuutokset *Maamme kirjan* versioissa
 - 6.7. Perustekstin kanssa identtiset kohdat
 - 6.8. Tyhjät variantit
 - 6.9. Laajempia tekstikohtia koskevat muutokset
 - 6.9.1. Asiamuutoskokonaisuus
 - 6.9.2. Identtinen kokonaisuus tai vastaava kokonaisuus
 - 6.9.3. Perustekstistä puuttuvat kokonaisuudet
 - 6.10. Kuvitus *Maamme kirjan* versioissa
7. *Maamme kirjan* laitokset kuvina
8. Hakutoiminnot

1. Navigointi

1.1. Etusivun päävalikko

Edition etusivulla on päävalikko, jonka linkistä MAAMME KIRJA siirrytään digitaalisen edition lukutekstiin. Linkistä TOPELIUS pääsee Svenska litteratursällskapet i Finlandin digitaalisen Zacharias Topelius Skrifter -editiosarjan Topelius-sivulle, jossa on tietoa kirjailijan elämästä ja teoksista.

Edition päävalikosta pääsee *Maamme kirjan* lukutekstiin sekä Zacharias Topelius Skrifter -editiosarjan kirjailijatietoihin.

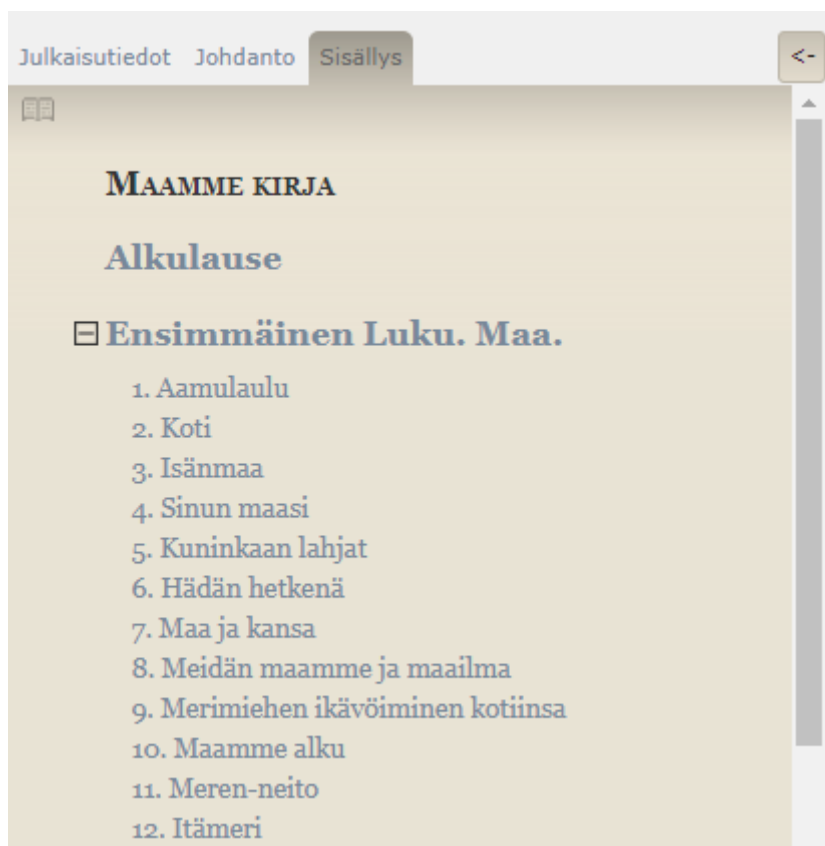
1.2. Edition sisällysluettelo

Edition sisällysluettelo sijaitsee omalla välilehdellään lukutekstin vasemmalla puolella olevassa sarakkeessa. Sisällysluettelon hyperlinkitetyistä otsikoista voi siirtyä suoraan haluamaansa *Maamme kirjan* lukuun. Saman sarakkeen muilta välilehdiltä voi siirtyä teoksen nimiösivulle ja esipuheeseen (JULKAISUTIEDOT) tai edition johdantoartikkeleihin ja toimitusperiaatteisiin (JOHDANTO).

Sisällysluettelosta voi siirtyä haluamaansa *Maamme kirjan* lukuun.

Sisällysluettelon oletusnäkymässä ovat esillä *Maamme kirjan* pääluvut, mutta valitsemalla pääluvun edessä olevan plusmerkin saa näkyviin myös alaluvut. Alaluvut saa piilotettua samasta painikkeesta.

Sisällysluetteloon saa näkyviin myös kunkin luvun alaluvut valitsemalla pääluvun edessä olevan plusmerkin.

1.3. Siirtyminen luvusta toiseen

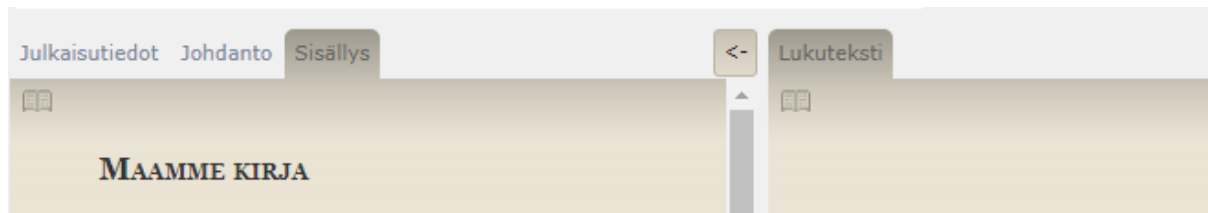
Vasemmanpuolimmaisien sarakkeiden yläpuolelta löytyvät linkit lukutekstin edelliseen (EDELLINEN) ja seuraavaan lukuun (SEURAAVA). Linkkien alapuolella näkyvät edellisen ja seuraavan luvun otsikot. Niiden keskellä kerrotaan, mikä luku on sillä hetkellä valittuna.

Lukutekstissä voi navigoida vasemman sarakkeen linkkien (EDELLINEN ja SEURAAVA) avulla.

2. Sarakkeet

Maamme kirjan lukuteksti näkyy oletusnäytön oikeanpuoleisessa sarakkeessa, jota ei voi sulkea. Vasemmanpuoleisen sarakkeen voi piilottaa näkyvistä ja palauttaa näkyviin sarakkeen oikeassa yläkulmassa olevan nuolen (<-) avulla.

Vasemman sarakkeen saa pois näkyvistä ja takaisin näkyviin valitsemalla sarakkeen yläkulmassa olevan nuolen.

Uusia sarakkeita voi lisätä lukutekstin viereen valitsemalla sarakkeen oikeassa yläkulmassa olevan plusmerkin. Lisätyissä sarakkeissa on välilehdet kommentteja, *Maamme kirjan* versioita sekä kunkin editiossa mukana olevan laitoksen digitaalisia kuvia varten. Lisätyt sarakkeet voi sulkea sarakkeen yläkulmassa olevasta rastista.

Sarakkeiden määrää ei ole rajoitettu, ja ne avautuvat aina edellisen sarakkeen oikealle puolelle. Sarakkeiden leveys mukautuu käytettävissä olevaan tilaan.

3. Näkymävaihtoehdot

Valikko NÄKYMÄVAIHTOEHDOT on avattuna oikeassa ylälaudassa. Sen voi sulkea kohdasta PIILOTA NÄKYMÄVAIHTOEHDOT.

NÄKYMÄVAIHTOEHDOT-ikkunasta voi korostaa lukutekstiin tehdyt toimitukselliset muutokset (TEKSTIIN TEHDYT MUUTOKSET), valita näkyviin lukutekstin kommentaarit (KOMMENTIT) sekä tarkastella edition kolmen *Maamme kirjan* laitoksen välisiä muutoksia.

Valinta KAIKKI MUUTOKSET näyttää kaikki edition kolmen *Maamme kirjan* laitoksen väliset muutokset. Valinta VAIN ASIAMUUTOKSET korostaa kolmen laitoksen väliset asiamuutokset (tarkempi kuvaus alla kohdassa 6. *Maamme kirjan* versiot).

Valinta SIVUNUMEROT osoittaa alkuperäisteoksen sivunumeroiden paikat *Maamme kirjan* lukutekstissä ja *Maamme kirjan* laitoksissa.

PIILOTA NÄKYMÄVAIHTOEHDOT

Valitse kaikki

Sivunumerot

Lukutekstissä (tiedot näytetään tooltipeinä):

Kommentit

Tekstiin tehdyt muutokset

Ulkoiset variantit Maamme kirjan versioissa:

Kaikki muutokset

Vain asiamuutokset

NÄKYMÄVAIHTOEHDOT-ikkunasta voi määrittellä lukutekstissä ja *Maamme kirjan* versioissa näytettäviä ominaisuuksia.

4. Kommentit

Lukutekstiä selittävät ja taustoittavat kommentit voi aktivoida NÄKYMÄVAIHTOEHDOT-valikosta, jolloin niiden paikat osoitetaan lukutekstissä punaisella asteriskilla. Lukutekstin oikealle puolelle avautuvassa kommenttipalstassa kommentit näkyvät lukukohtaisesti.

Jos osoittimen vie lukutekstissä olevan asteriskin ylle, kommentin sisältävä ruutu (niin sanottu tooltip) avautuu lukutekstin päälle. Valitsemalla asteriskin lukutekstiin ilmestyy punainen nuoli, joka osoittaa, mistä kommentin alue eli lemma lukutekstissä alkaa. Tällöin kommentti näkyy lisäksi kommenttisarakkeessa korostettuna ja se kohdistuu näytöllä rinnakkain lukutekstin vastaavan kohdan kanssa. Myös silloin, jos selityksen valitsee kommenttisarakkeen puolelta, lukutekstin kommentoitu kohta asettuu rinnakkain selityksen kanssa. Kommenttien toimituksellisia periaatteita kuvataan tarkemmin JOHDANTO-välilehdeltä löytyvissä toimitusperiaatteissa.

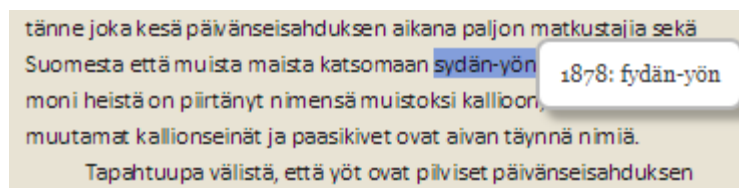
<p><i>Topelius'ta, jonka pyynnöstä otin tämän työn tehdäkseni, hänen hyvistä neuvoistansa ja ohjauksistansa, kanslianeuvos</i></p> <p>►E. Lönnrotia*</p> <p><i>suomennostyön K. Slööriä* y. m virhiä.</i></p> <p><i>Hellempätä toivoa en voi kirjan vaikutukselle lausua</i></p>	<p>11 E. Lönnrotia – Elias Lönnrot (1802–1884), professori, lääkäri ja kansanrunouden kerääjä, jonka tunnetuimpia teoksia ovat <i>Kalevala</i> (1835, 1849) ja <i>Kanteletar</i> (1840).</p>	<p>vielä 1960-luvulla.</p> <p>11 E. Lönnrotia – Elias Lönnrot (1802–1884), professori, lääkäri ja kansanrunouden kerääjä, jonka tunnetuimpia teoksia ovat <i>Kalevala</i> (1835, 1849) ja <i>Kanteletar</i> (1840).</p>
---	---	--

Punaisen asteriskin valitsemalla lukutekstin päälle ilmestyy kommentin sisältävä ruutu sekä kommentin alun osoittava punainen nuoli. Samalla kommentti näkyy korostettuna kommenttisarakkeessa.

5. Tekstiin tehdyt muutokset

Lukutekstiin voi korostaa tekstiin tehdyt toimitukselliset muutokset valitsemalla NÄKYMÄVAIHTOEHDOT-valikosta kohdan TEKSTIIN TEHDYT MUUTOKSET. Tällöin tekstiin tehdyt toimitukselliset muutokset korostuvat lukutekstissä sinisellä. Muutetun kohdan alkuperäismuoto näytetään lukutekstin päälle avautuvassa ruudussa (niin sanotussa tooltipissä), kun osoittimen vie korostetun tekstikohdan ylle. Toimituksellisia muutoksia ja

niiden kriteereitä kuvataan tarkemmin vasemman sarakkeen JOHDANTO-välilehdeltä löytyvissä edition toimitusperiaatteissa.

TEKSTIIN TEHDYT MUUTOKSET: Toimitukselliset tekstimuutokset osoitetaan korostusvärillä ja alkuperäinen muoto näytetään lukutekstin päälle avautuvassa ruudussa, kun osoittimen vie värjätyyn kohdan ylle.

Maamme kirjan vuoden 1878 ja vuoden 1915 laitoksen alkuperäisteksteissä käytetään kirjaintyyleinä sekä fraktuuraa että antiikvaa. Ne on representoitu digitaalisessa editiossa omilla kirjaintyypeillään: fraktuuraosioissa käytetään päätteetöntä kirjaintyyppiä (Gill Sans) ja antiikvaosioissa päätteellistä kirjaintyyppiä (Georgia).

6. *Maamme kirjan* versiot

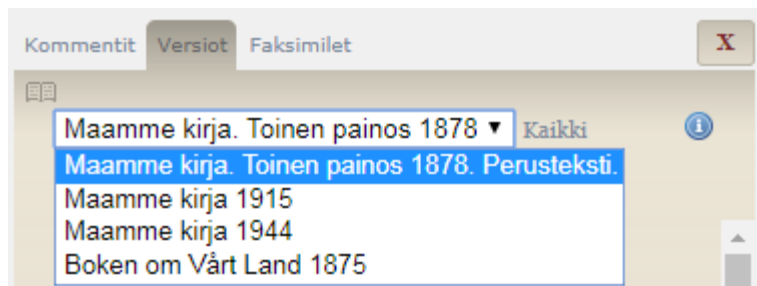
Maamme kirjan versioiden välisiä muutoksia voi korostaa NÄKYMÄVAIHTOEHDOT-valikosta (kohta ULKOISET VARIANTIT MAAMME KIRJAN VERSIOISSA). Digitaalisessa editiossa voi vertailla kolmea *Maamme kirjan* laitosta (1878, 1915 ja 1944). Lisäksi editiossa voi tarkastella *Boken om Vårt Land* -alkuteosta.

Oikeaan laitaan avattavien sarakkeiden VERSIOT-välilehdestä voi avata vuoden 1878 *Maamme kirjan* laitoksen mukaisen, lukutekstin tavoin toimitetun tekstin (perusteksti). Siihen saa näkyviin kohdat, jotka ovat muuttuneet kahdessa myöhemmässä *Maamme kirjassa*. Lisäksi välilehdestä voi avata *Maamme kirjan* laitokset vuosilta 1915 ja 1944, joihin on merkitty muutokset suhteessa perustekstiin. Nuo muutokset saa näkyviin NÄKYMÄVAIHTOEHDOT-ikkunasta (ks. kohta 3. ja alla kohta 6.2.). Mukana on myös ruotsinkielinen alkuteos *Boken om Vårt Land* (1875), johon ei ole merkitty muutoksia suhteessa suomennokseen.

Alkuteos ja myöhemmät *Maamme kirjan* laitokset vastaavat alkuperäisteoksia lukuun ottamatta joitakin ortografiaan ja typografiaan liittyviä yhdenmukaistamisia (niistä tarkemmin ks. JOHDANTO-välilehdeltä löytyvät toimitusperiaatteet).

6.1. Versioiden lisääminen lukutekstin rinnalle

Kaikki versiot saa helposti näkyviin VERSIOT-välilehden ollessa auki. Tämä tapahtuu valitsemalla VERSIOT-välilehdellä olevan tekstin KAIKKI. Ensimmäisessä versiosarakkeessa on perusteksti, ja seuraavista sarakkeista löytyvät aikajärjestyksessä kaksi myöhempää *Maamme kirjan* laitosta sekä oikeanpuoleisimpana alkuteos *Boken om Vårt Land*. Esitysjärjestystä voi vapaasti muuttaa valitsemalla painokset pudotusvalikoista.

Versioiden esitysjärjestyksestä voi muuttaa VERSIOT-välilehden pudotusvalikosta.

6.2. Kolmen *Maamme kirjan* laitoksen vertaileminen

Versionäkymässä voi vertailla kolmea digitaaliseen editioon valittua *Maamme kirjan* laitosta (1878, 1915 ja 1944). Vertailussa ei huomioida sanojen ulkopuolisia välimerkkitaso muutoksia eikä ladontavirheiksi tulkituista kohdista johtuvaa variaatiota. Vertailu tapahtuu aina suhteessa perustekstiin lukuun ottamatta sellaisia kokonaisuuksia, jotka puuttuvat kokonaan perustekstistä (ks. kohta 6.9.3.).

Perustekstiin on merkitty harmain maalauksin ja punaisin kolmioin kohdat, jotka ovat muuttuneet edition kahdessa myöhemmässä *Maamme kirjan* laitoksessa. Nuo merkinnät ovat koko ajan näkyvillä perustekstissä. Kaikki muutetut kohdat korostuvat *Maamme kirjan* myöhempään laitokseen, kun NÄKYMÄVAIHTOEHDOT-valintaikkunasta valitsee kohdan KAIKKI MUUTOKSET. Asiamuutoksia voi tarkastella erikseen valitsemalla NÄKYMÄVAIHTOEHDOT-ikkunasta kohdan VAIN ASIAMUUTOKSET. Kahta näkymää kuvataan tarkemmin alla.

6.3. Muutosnäkyvät: KAIKKI MUUTOKSET ja VAIN ASIAMUUTOKSET

KAIKKI MUUTOKSET -valinnassa näytetään kaikki teksteihin tehdyt muutokset lukuun ottamatta yllä mainittuja vertailusta pois rajattuja ilmiöitä. Alle kappaleen tai säkeistön laajuiset sanatason muutokset korostetaan vuosien 1915 ja 1944 laitoksissa omilla pohjaväreillään, jotka kertovat, onko kyseessä asiamuutos vai tyylillinen muutos (muutuskategorioiden määrittelystä ks. JOHDANTO-välilehden toimitusperiaatteet). Laajempia kokonaisuuksia koskevat muutokset osoitetaan kolmioilla. Värejä ja symboleita kuvataan tarkemmin alla.

VAIN ASIAMUUTOKSET -muutosnäkyvässä on mahdollisuus keskittyä kolmen *Maamme kirjan* laitoksen välisiin asiamuutoksiin. Alle kappaleen suuruisten muutosten osalta osoitetaan tällöin vain asiamuutokset. Jotta tekstikappaleiden ja lukujen vastaavuudet pysyvät koko ajan selvinä, valinnassa näytetään kaikki kokonaisuuksia koskevat muutokset, joista suuri osa kuuluu asiamuutosten kategoriaan. Vastaavuuksien vertailemisen mahdollistamiseksi myös kaikki tyhjät kohdat osoitetaan tässä näkyvässä.

6.4. Muutokset perustekstissä

Muutetut tekstikohdat osoitetaan perustekstissä harmaalla pohjavärillä. Kun perustekstin harmaalla värjätyn tekstikohdan valitsee osoittimella muutosnäkyvässä KAIKKI MUUTOKSET tai VAIN ASIAMUUTOKSET, sitä vastaavat tekstikohdat muissa *Maamme kirjan* versioissa korostuvat hetkeksi lihavoituina. Sarakkeiden tekstit sijoittuvat tällöin niin, että vastaavat kohdat

näytetään rinnakkain. Myös myöhemmissä *Maamme kirjan* versioissa värjätyt tekstikohdat toimivat vastaavalla tavalla, kun ne valitsee osoittimella.

<p>taivaallinen isämme, anna meidän aina olla uskollisina lapsinasi. Ja sitten opetti hän minulle tuon kauniin rukouksen: "Jumal!, lasten ystävä"....</p> <p>Niin, tiedänhän sen, että kaikki hyvyys on lahja taivaalliselta isältämme. Ja hänen hyviä ja siunattuja lahjojansa on tuo armas kotikin. Senvuoksi tahdon häntä kiittää ja ylistää kaiken elinaikani.</p>	<p>meidän taivaallinen isämme, anna meidän aina olla uskollisina lapsinasi!" Ja sitten hän opetti minulle tuon kauniin rukouksen: "Jumal!, lasten ystävä ..."</p> <p>Niin, tiedän sen, että kaikki hyvyys on taivaallisen isäni antama lahja. Ja hänen hyviä ja siunattuja lahjojansa on tuo armas kotikin. Siitä tahdon häntä kiittää ja ylistää kaiken elinaikani.</p>	<p>taivaallinen isämme, anna meidän aina olla uskollisina lapsinasi!" Ja sitten hän opetti minulle tuon kauniin rukouksen: "Jumal!, lasten ystävä ..."</p> <p>Niin, tiedän sen, että kaikki hyvyys on taivaallisen Isäni antama lahja. Ja hänen hyviä ja siunattuja lahjojansa on tuo armas kotikin. Siitä tahdon häntä kiittää ja ylistää kaiken elinaikani.</p>
---	--	---

Variantit lihavoitaan ja näytetään rinnakkain, kun käyttäjä aktivoi värjätyt tekstikohdat. Esimerkki näkymästä KAIKKI MUUTOKSET.

6.5. Tyylilliset muutokset *Maamme kirjan* versioissa

Tyylilliset muutokset osoitetaan *Maamme kirjan* myöhemmissä versioissa violetilla pohjavärillä. Tyylillisillä muutoksilla tarkoitetaan sanojen kirjoitusasuun liittyviä muutoksia, sanajärjestysmuutoksia, synonyymisia tai lähisyronymisia sanoja sekä sellaisia metaforisia ilmauksia, joiden tarkoite on säilynyt muuttumattomana (tyylillisistä muutoksista tarkemmin ks. JOHDANTO-välilehdeltä löytyvät edition toimitusperiaatteet).

6.6. Asiamuutokset *Maamme kirjan* versioissa

Asiamuutokset osoitetaan vaaleanpunaisella pohjavärillä. Asiamuutoksiksi katsotaan editiossa sellaiset muutokset, joissa ilmauksen tarkoite on selvästi muuttunut, sekä sellaiset kohdat, joissa tekstiin on lisätty tai siitä on poistettu jotakin (asiamuutoksista tarkemmin ks. JOHDANTO-välilehdeltä löytyvät edition toimitusperiaatteet).

6.7. Perustekstin kanssa identtiset kohdat

Jos jokin tekstikohta on muuttunut yhdessä *Maamme kirjan* versiossa mutta toisessa ei, perustekstin kanssa identtinen kohta osoitetaan harmaalla pohjavärillä. Tapauksissa, joissa muutetut kohdat ovat kahdessa myöhemmässä *Maamme kirjassa* eripituisia, varianttimaalauksien sisällä olevat vähintään kolmen sanan laajuiset perustekstin kanssa identtiset kohdat osoitetaan harmaalla pohjavärillä.

<p>124. Matti Kurki ja Pirkkalaiset.</p> <p>Vielä Birger Jaarin aikana kuleskelivat Lappalaiset porokarjoineen ympäri pohjais- ja keski-Suomessa aina Pirkkalan pitäjäänsä asti Satakunnassa. Tämä pitäjäs oli saanut nimensä Pirkkalaisista, jotka olivat aseisiin puettuja kauppamiehiä, joilla oli varastopaikka näillä tienoin. He kävivät kauppa Lappalaisten kanssa ja saivat sitte kuninkaalta luvan kantaa veroa heiltä, jotta Lappalaiset siten tulisivat</p>	<p>124. Matti Kurki ja pirkkalaiset.</p> <p>Vielä Birger jaarin aikana kiertelivät lappalaiset porokarjoineen Pohjois- ja Keski-Suomessa tullen aina Pirkkalan pitäjään asti Satakunnassa. Tämä pitäjä on saanut nimensä pirkkalaisista, aseellisista kauppamiehistä, joilla oli varastopaikka näillä tienoin. He kävivät kauppa lappalaisten kanssa ja saivat sitten kuninkaalta luvan kantaa heiltä veroa, jotta lappalaiset siten tulisivat Ruotsin vallan alamaisiksi. Ja pirkkalaiset osoittivat,</p>	<p>125. Matti Kurki ja pirkkalaiset.</p> <p>Vielä Birger jaarin aikana kuljeskelivat lappalaiset porokarjoineen Pohjois- ja Keski-Suomessa, mutta toisaalta suomalaiset kulkivat metsästävässä ja ostamassa lappalaisilta turkiseläinten nahkoja kaukana pohjan perillä saakka. Mainioimmat pohjankävijöistä olivat talonpoikia Pirkkalan pitäjältä nykyisen Tampereen läheltä, ja siitä nämä aseelliset kauppamiehet saivat nimensä pirkkalaiset. He</p>
---	---	--

Kun *Maamme kirjan* myöhempien laitosten muuttuneet kohdat eli variantit ovat eripituisia ja toisen *Maamme kirjan* varianttiin sisältyy perustekstin kanssa identtisiä kohtia, vähintään kolmen sanan laajuiset identtiset kohdat osoitetaan harmaalla pohjavärillä (esimerkkikuvassa keskimmäisen palstan kohta "joilla oli varastopaikka näillä tienoin").

6.8. Tyhjät variantit

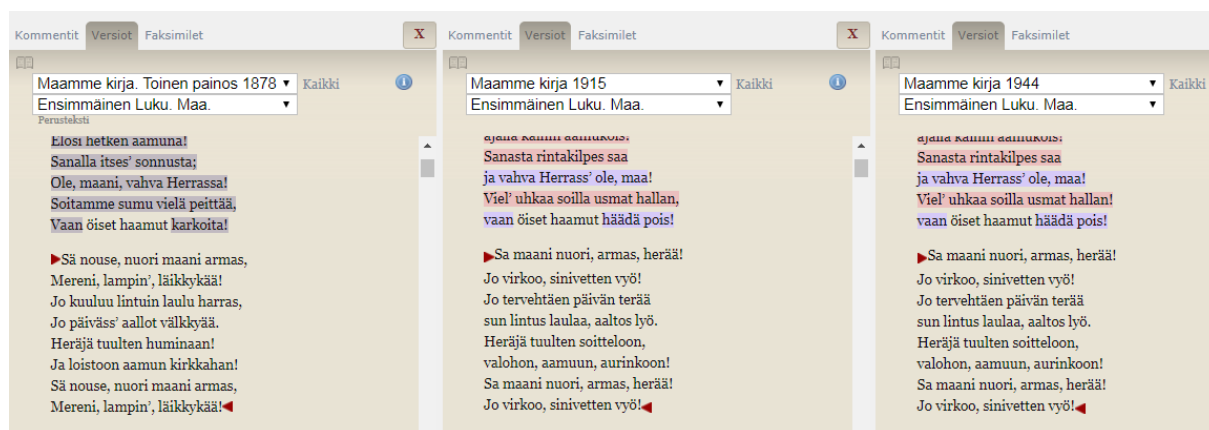
Alle kappaleen laajuiset lisätyt tai poistetut kohdat, joille ei löydy vastinetta perustekstistä tai *Maamme kirjan* myöhemmistä versioista, osoitetaan rastisymbolilla ☒.

Versioiden **KAIKKI MUUTOKSET** -näkyvässä esiintyy pohjaväritään vaaleanpunaisia ja harmaita rasteja. Mikäli kyseessä on puuttuva kohta suhteessa perustekstiin, rastilla on vaaleanpunainen pohjaväri. Mikäli kyseessä on perustekstin kanssa identtinen tyhjä kohta, jonka paikalle on lisätty tekstiä toiseen *Maamme kirjan* versioon, rastilla on harmaa pohjaväri. Perustekstissä rastin pohjaväri on aina harmaa.

VAIN ASIAMUUTOKSET -näkyvässä perustekstin kanssa identtiset tyhjät kohdat näkyvät pelkkinä rastisymboleina ilman pohjaväriä.

6.9. Laajempia tekstikohtia koskevat muutokset

Kokonaisuuksia koskevat muutokset eli kappaleen, säkeistön, luvun tai runon suuruiset muutokset osoitetaan kolmioilla (▶◀ tai ◀▶). Kun valitsee kolmion näkyvässä **KAIKKI MUUTOKSET** tai **VAIN ASIAMUUTOKSET**, kolmioiden kattamat alueet asettuvat näytöllä rinnakkain ja toisiaan vastaavat kolmiot vilkkuvat.

Kolmioilla osoitetaan laajempia kokonaisuuksia koskevia muutoksia.

Perustekstissä kaikki kokonaisuuksia koskevat muutokset osoitetaan punaisilla kolmioilla. *Maamme kirjan* myöhemmissä versioissa käytetään kahdenvärisiä kolmiosymboleita.

6.9.1. Asiamuutuskokonaisuus

Punaiset kolmiot ▶◀ osoittavat asiamuutuskokonaisuuden, jollaisiksi lasketaan myös perustekstistä puuttuvat kokonaisuudet sekä lisätyt kokonaisuudet suhteessa perustekstiin.

Asiamuutuskokonaisuus voi sisältää yksittäisiä perustekstin kanssa identtisiä kohtia tai muissa yhteyksissä tyyllilliseksi muutoksiksi määriteltäviä ilmauksia; tällaisia kohtia ei ole erikseen osoitettu.

6.9.2. Identtinen kokonaisuus tai vastaava kokonaisuus

Mustat kolmiot ► osoittavat *Maamme kirjan* myöhemmissä versioissa kokonaisuuden, joka on perustekstin kanssa identtinen tai poikkeaa siitä vain osin. Mustia kolmioita käytetään seuraavissa tapauksissa:

- Kokonaisuus on toisessa *Maamme kirjan* myöhemmässä versiossa asiamuutoskokonaisuus mutta toisessa identtinen perustekstin kanssa.
- Kokonaisuus on toisessa *Maamme kirjan* myöhemmässä versiossa asiamuutoskokonaisuus mutta sisältää toisessa pienempiä muutoksia, jotka on mahdollista osoittaa ja kategorisoida sanatason värjäyksin.
- Identtinen tai vain osin poikkeava kokonaisuus on siirretty.
- Identtisessä tai vain osin poikkeavassa kokonaisuudessa kaksi kappaletta vastaa yhtä, ja vastaavuus on haluttu selventää.
- Kaksi otsikkotasoa vastaa yhtä otsikkotasoa (pää- ja alaotsikko on yhdistetty pääotsikoksi), ja vastaavuus on haluttu selventää.

6.9.3. Perustekstistä puuttuvat kokonaisuudet

Jos jokin punaisilla kolmioilla osoitettu kokonaisuus puuttuu kokonaan perustekstistä mutta löytyy vuoden 1915 ja 1944 *Maamme kirjoista*, editiossa on haluttu mahdollistaa kahden myöhemmän version vertailu keskenään. Tällöin vuoden 1944 *Maamme kirjan* muutokset on merkitty suhteessa vuoden 1915 *Maamme kirjaan*, joka toimii tällaisissa kohdissa perustekstin tavoin. Erilaiset kohdat suhteessa vuoden 1944 *Maamme kirjaan* osoitetaan siis tällaisissa kohdissa harmain maalauksin vuoden 1915 *Maamme kirjassa*.

6.10. Kuvitus *Maamme kirjan* versioissa

Maamme kirjan vuosien 1915 ja 1944 laitosten kuvien paikat osoitetaan versioissa symbolilla

. Vuoden 1878 *Maamme kirjan* ja alkuteos *Boken om Vårt Landin* kuvitus vastaavat toisiaan lukuun ottamatta lukujen 91 ja 157 kuvia sekä kuvatekstin osalta luvun 117 kuvaa. Lukujen 91 ja 157 kuvia ei löydy ruotsinkielisestä alkuteoksesta, ja luvun 117 kuvassa kuvateksti on suomennettu mutta itse kuva on alkuteoksen mukainen (kuvituksesta ja kuvien esittämisestä ks. myös JOHDANTO-välilehdeltä löytyvät toimitusperiaatteet).

Kolmen *Maamme kirjan* laitoksen kuvitusta voi vertailla digitaalisen edition FAKSIMILET-toiminnon avulla, jota kuvataan tarkemmin alla.

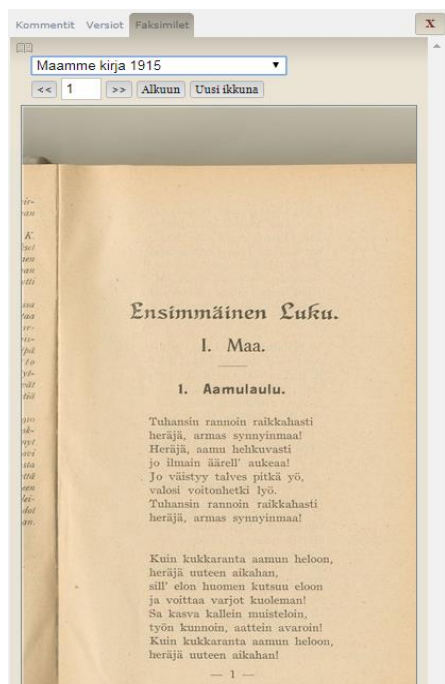
7. *Maamme kirjan* laitokset kuvina

Lukutekstin oikealla puolella olevassa FAKSIMILET-välilehdessä näytetään faksimilekuvat edition kolmesta *Maamme kirjasta* sekä alkuteos *Boken om Vårt Landista*. Halutun painoksen voi valita välilehdellä olevasta pudotusvalikosta.

FAKSIMILET-toimintoa voi käyttää esimerkiksi yksittäisten tekstikohtien tarkistamiseen tai eri versioiden kuvitusten vertaamiseen. *Maamme kirjan* vuosien 1915 ja 1944 laitosten kuvitetut kohdat osoitetaan digitaalisen edition versioissa kuvasymbolilla, mikä helpottaa kuvien

löytämistä faksimileista (ks. kohta 6.10.). Vuoden 1878 *Maamme kirjan* kuvien paikat ja kuvat löytyvät digitaalisen edition lukutekstistä, jossa kuvat esitetään alkuperäisillä paikoillaan.

Alkuteosten sivunumerot saa näkyviin NÄKYMÄVAIHTOEHDOT-valikon kohdasta SIVUNUMEROT, mikä helpottaa faksimilekuvien käyttöä.

FAKSIMILET-välilehdellä voi tarkastella kutakin mukana olevaa laitosta digitaalisina kuvina. Haluttu versio valitaan pudotusvalikosta.

Faksimilet voi avata uuteen ikkunaan linkistä UUSI IKKUNA. Uudessa ikkunassa niiden kokoa voi muuttaa ja ikkunan voi siirtää ruudulla haluamaansa paikkaan.

Kun faksimilekuva on valittu uuteen ikkunaan, sen kokoa voi muuttaa valitsemalla PIENEMPI tai SUUREMPI.

8. Hakutoiminnot

Hakukenttä sijaitsee sivun oikeassa ylä laidassa. Valkoiseen kenttään voi syöttää yksinkertaisia merkkijonohakuja. Jokerimerkit (?*) ovat sallittuja hakusanan lopussa ja korvaavat yhden (?) tai useamman (*) merkin. Esimerkiksi hakusana koirat? löytää muodon koirat, ja hakusana koirat* taas kaikki koirat-alkuiset muodot, kuten koirain ja koirakaan. Ilman jokerimerkkiä haku etsii vain kokonaisia sanoja (esimerkiksi hakusana koirat löytyy vain identtinen muoto koirat). Lausekkeita voi hakea sulkemalla merkkijonon lainausmerkkeihin (""").

Myös tarkennettu haku on mahdollinen, jolloin haku voi perustua normaaliin hakuun, sumeaan hakuun tai säännölliseen lausekkeeseen.

Hakulauseke

Normaalihaku

Sumea haku

Säännöllinen lauseke

Haku voi perustua normaaliin hakuun, sumeaan hakuun tai säännölliseen lausekkeeseen.

Valitsemalla SUMEA HAKU toiminto etsii aineistosta myös hakusanan kaltaisia sanoja, joissa on pieniä kirjaintason eroja suhteessa hakusanaan (esimerkiksi hakusana laria löytyy myös muoto larin).

Valitsemalla SÄÄNNÖLLINEN LAUSEKE on mahdollista tarkentaa ja laajentaa hakua. Esimerkiksi hakulausekkeella [A-Za-z]{1}uuri hakutoiminto löytää aineistosta kaikki viisikirjaimiset sanat, jotka päättyvät muotoon -uuri, kuten suuri ja juuri. Lisätietoa säännöllisistä lausekkeista voi lukea esimerkiksi Wikipediasta (https://fi.wikipedia.org/wiki/S%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6llinen_lauseke).

Haun voi kohdistaa koko aineistoon (KAIKKI) tai tiettyyn tekstityyppiin (LUKUTEKSTI, JOHDANTO, KOMMENTIT, VERSIOT). LUKUTEKSTI tarkoittaa digitaalisen edition toimitettua vuoden 1878 *Maamme kirjan* tekstiä. JOHDANTO kattaa lukutekstin vasemmalle puolella olevan JOHDANTO-välilehden artikkelimuotoiset tekstit, joihin sisältyvät myös edition toimitusperiaatteet. KOMMENTIT tarkoittavat lukutekstin kommentaariviitteitä, ja VERSIOT viittaavat edition kolmeen *Maamme kirjan* versioon (*Maamme kirjan* laitokset vuosilta 1878, 1915 ja 1944) sekä ruotsinkieliseen alkuperäisteokseen *Boken om Vårt Landiin*.

Haun rajaus

Tekstityypit

Kaikki

Lukuteksti

Johdanto

Kommentit

Versiot

Haun voi rajata haluamaansa tekstityyppiin.

Myös hakutuloksia on mahdollista rajata tekstityypin mukaan.

Rajaa hakutuloksia

Tekstityypit

Kommentit (60 tulosta)

Versiot (43 tulosta)

Lukuteksti (2 tulosta)

Rajauksen voi tehdä myös suoraan hakutuloksiin.

Haussa voi käyttää useita hakusanoja LISÄÄ HAKUKENTTÄ -toiminnon avulla. Hakusanojen välisiä suhteita voi määrittellä hakukenttien väliin avattavasta pudotusvalikosta seuraavin vaihtoehdoin:

- ja (molempien hakusanojen täytyy olla hakutuloksessa)
- tai (jommankumman hakusanan täytyy olla hakutuloksessa)
- ei (ensimmäisen hakusanan täytyy olla hakutuloksessa mutta toinen hakusana ei saa sisältyä siihen)

- lähellä (etsitään molempia hakusanoja, joiden välillä saa olla maksimissaan 3, 6 tai 10 sanaa)

Hakulauseke

koira*

ja ▼

ja

tai

ei

lähellä (3 sanaa)

lähellä (6 sanaa)

lähellä (10 sanaa)

Kun haussa käyttää useampaa hakusanaa, sanojen välinen suhde määritetään pudotusvalikosta.